

A 1677/välfärd

Tekijä(t):
Vapaa Pohjola

Käsittelijä:
Hyvinvointivaliokunta

Dnro 16-00042-2

Jäsenehdotus palomiesten syöpäkuolleisuudesta ja tiettyjen syöpien luokittelusta

Ehdotus

Vapaa Pohjola ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se laatii pohjoismaisen kokoelman tutkimuksista koskien palomiesten syöpäsairauksia, joka antaisi kokonaisvaltaisemman kuvan alan tutkimuksesta.

Vapaa Pohjola ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,
että ne kehittävät ammattiluokitusta niin, että se sisältäisi ammattitauteina palomiesten yleisimmät syövät.

että ne huolehtivat siitä, että ammattinsa takia syöpään sairastuneet palomiehet ja heidän perheensä saavat asianmukaisen korvauksen ammattitaudista.

että ne kehittävät palomiesten työterveyshuoltoa ja työkäytäntöjä, jotta syöpävaarallisille aineille altistumista voidaan vähentää ja seurata.

Taustaa

Palomiehet altistuvat työssään monille syöpää aiheuttaville aineille. Rakennusmateriaaleissa, sisustuksessa ja kodinkoneissa käytetään muoveja ja kemikaaleja, jotka muodostavat palaessaan myrkyllisiä yhdisteitä. Monet näistä myrkyistä ovat karsinogeenisia ja niille altistuminen lisää syöpäriskiä.

Uusia rakennus- ja sisustusmateriaaleja keksitään jatkuvasti (vuosittain rekisteröidään noin 1000 uutta). Jopa 80 % näistä materiaaleista on sel-

laisia, ettemme vielä tunne niiden palamisyhdisteiden täyttä vaikutusta. Vielä vähemmän tunnemme eri materiaalien palamisyhdisteiden yhteisvaikutusta. Tulipalojen myrkyllisyyden¹ kasvaessa jatkuvasti, myös palomiesten syövät tulevat yleistymään.

Tutkimus palomiesten syöivistä

Palomiesten syöpäkuolleisuudesta on tehty laajoja tutkimuksia mm. Manitobassa, Torontossa, New Yorkissa ja Cincinnatissa. Myös Euroopassa, esimerkiksi Ruotsissa ja Ranskassa, on tutkittu palomiesten syöpäkuolleisuutta. *Tutkimukset osoittavat, että syöpäkuolleisuus kasvaa merkittävästi palomiesuran aikana.*

Palomiehiksi valikoituu henkilöitä, joiden terveys ja kunto ovat ammattiin tullessa vastaavan ikäistä muuta väestöä korkeammalla tasolla. Nuoren palomiehen riski kuolla syöpään on 0.70–0.80 eli epätodennäköisempää kuin muulla väestöllä. Viisi vuotta palomiehen ammatissa kaksinkertaistaa esimerkiksi riskin kuolla leukemiaan, ja leukemiakuolleisuus nousee 0,80:stä 2:een.²

Manitobassa aloitettiin vuonna 2009 metatutkimus palomiesten syöivistä. Tutkimuksessa käytiin läpi kaikki suurimmat maailmassa tehdyt tutkimukset vuosilta 1994–2001. Tutkimuksessa löydettiin yhteys palomiehen työn ja syöpäkuolleisuuden välillä. Tutkimuksessa selvitettiin myös ns. latenssiaikoja, eli montako vuotta palomies on töissä, että sairastumisriski on kaksinkertainen muuhun väestöön verrattuna. Esimerkiksi aivosyövässä latenssiaika on 10 vuotta ja leukemiassa edellä mainittu 5 vuotta. Tosin riskin kaksinkertaistuminen voi olla nopeampaa kuin mitä nämä luvut osoittavat, koska monissa tutkimuksissa ei ole huomioitu palomiesten alun alkaen alhaisempia syöpäkuolleisuuslukuja.

Palomiehillä on myös kohonnut riski kuolla keuhkosityöpään, mutta riskin osoittaminen on vaikeaa. Osoittamisen tekee vaikeaksi se, että keuhkosityöpä on erittäin yleinen syöpä ja samalla tupakointi vaikuttaa sen saamiseen. Yhteyden havaitsemiseksi pitää olla laaja otos mielellään tupakoimattomia palomiehiä.³

Kanadassa tutkittiin syöpäkuolleisuutta Toronton ja ympäröivän alueen palomiehillä.⁴ Tutkimuksessa todettiin palomiehen ammatin ja useiden syöpätyyppien välinen yhteys. Esimerkiksi kuolleisuus aivosyöpään nousi 6.25:een, kun palomies oli työskennellyt 5–9 vuotta.⁵

Cincinnatissa tarkasteltiin 32:ta eri tutkimusta, kaikkiaan 110 000 palomiestä⁶. Johtopäätös oli, että palomiehen työllä ja kemikaalialtistumisella (imeytyneet ja hengitetyt) on suora yhteys kohonneeseen syöpäkuolleisuuteen. Kohonnut kuolleisuus on muun muassa kivesten ja eturauhasen syövässä, ihosyövässä, aivosyövässä, peräsuolen ja vatsan syövässä, paksusuolen syövässä sekä non-Hodgkin-lymfoomassa. Myös Saksassa⁷ ja Uudessa-Seelannissa tehdyissä tutkimuksissa on todettu kivessyöpien yleisyys palomiehillä.

Ruotsissa Karoliininen Instituutti (Tornling, Gustavsson & Hoystedt, 1994) tutki Tukholman palomiesten syöpäkuolleisuutta, ja se oli muuta väestöä korkeampi vatsasyövässä (1,93-kertainen) ja aivosyövässä (4,96-kertainen)⁸. Riski kasvoi palomiestyövuosien myötä. Ranskassa tehdyn tutkimuksen mukaan palomiesten keskikuolleisuus oli 0,52, eli he olivat

¹ Tulipalossa karsinogeenisia aineita ovat esimerkiksi PAH (polysykliset aromaattiset hiilivetyyhdisteet), klooratut hiilivedyt, bentseenit, PCB (monikloorattu bifenyylä), PVC (polyvinyylikloridi), formaldehydi, bentsedriini, asbesti, vinyylkloridi, noki, tervat, öljyt, radon, radium sekä arsenikki ja sen yhdisteet.

² Vertailuluku on 1.

³ Esimerkiksi Guidotti totesi kohonneen keuhkosityöpäkuolleisuuden tutkimuksessaan vuonna 2007.

⁴ Noin 6 000 palomiestä tutkittiin vuosina 1950–1989.

⁵ Verrattuna lukuun 1 (väestö kokonaisuudessaan)

⁶ LeMasters & Lockey, 2007

⁷ Jockel, Ahrens & Elms, 2002

⁸ Tornling, Gustavsson & Hoystedt, 1994

Pohjoismaiden neuvosto

A 1677/välfärd

Tekijä(t):
Vapaa Pohjola

Käsittelijä:
Hyvinvointivaliokunta

Dnro 16-00042-2

muuta väestöä terveempiä, mutta syöpäkuolleisuus muodosti poikkeuksen. Esimerkiksi suku- ja virtsaelinten syövässä kuolleisuus oli 3.29, ruoansulatuselimistön syövässä 1.14 ja hengityselimistön 1.12.

Syöpään sairastuneiden palomiesten korvausjärjestelmä

Kun palomiesten muuta väestöä suurempi syöpäriski on voitu osoittaa useissa tutkimuksissa, on esimerkiksi USA:ssa ja Kanadassa alettu maksaa korvauksia syöpään sairastuneille palomiehille. USA:ssa 43 osavaltiota maksaa korvauksia erilaisista syövästä.⁹ 13 osavaltiota korvaa kaikki syövät.

Kanadassa 7 provinssia maksaa korvauksia syöpään sairastuneille palomiehille. Ensimmäisenä korvauksia alkoi maksaa Manitoban provinssi. Alussa korvattavia olivat viisi kuolleisuusriskiltään suurinta syöpää: aivosyöpä, virtsarakon syöpä, munuaissyöpä, non-Hodgkin-lymfooma ja leukemia. Myöhemmin on alettu korvata muitakin syöpiä. Esimerkiksi Manitoba on sisällyttänyt luetteloon myös keuhkosyövän, virtsatie-syövän, paksusuolen ja peräsuolen syövän (vuodesta 2005), kivessyövän ja ruokatorven syövän (vuodesta 2005), rintasyövän, eturauhassyövän, multipelin myelooman sekä ihosyövän (vuodesta 2010).

Yhdysvalloissa ja Kanadassa palomies saa korvauksen, mikäli sairastuu tiettyyn syöpään oltuaan palomiehenä tietyn ajan. (Esimerkiksi Kanadassa korvauksen saa, mikäli 5 palomiestyövuoden jälkeen sairastuu leukemiaan, 10 palomiestyövuoden jälkeen sairastuu aivosyöpään tai kives-syöpään, tai 15 palomiestyövuoden jälkeen sairastuu paksusuolen syöpään.) Mikäli palomies kuolee ammattitaudiksi luokiteltuun syöpään, korvaus maksetaan hänen perheelleen. Perheelle maksettavia korvauksia ovat kuolinkorvaus, hautausapu ja perhe-eläke (leskeneläke ja/tai lapseneläke).

Yhdysvaltain ja Kanadan korvausjärjestelmä koskee kaikkia palomiehiä – myös eläkkeellä olevia, vapaaehtoisia ja armeijan palomiehiä. Korvaus on automaattinen, toisin sanoen mitään todistusaineistoa ei tarvitse esittää. Korvaukset maksaa valtio tai provinssi.

Kullakin Pohjoismaalla on oma ammattitautilakinsa. Esimerkiksi Suomessa ammattitautilaki¹⁰ edellyttää, että ammattitaudista suoritetaan korvauksia tapaturmavakuutuslain (604/48) nojalla, mikäli tauti on todennäköisesti ja pääasiallisesti aiheutunut fyysisistä, kemiallisista tai biologisista tekijöistä työtä tehtäessä. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto pitää rekisteriä ammattitautilain tarkoittamista ammattitaudeista¹¹, ja rekisterin mukaan palomiehille on korvattu keuhkosyöpiä ammattitautina. Vuosina 2005–2011 on korvattu 4 mesoteliomaa, joista kolme on luokiteltu keuhkopussin mesoteliomiksi. Lisäksi on korvattu yksi muu keuhkosyöpä.¹² Yhtä keuhkosyöpää on epäilty ammattitaudiksi.¹³ TVL:n rekisterin perusteella näyttää siltä, että Suomessa keuhkosyöpä mielletään palomiesten ammattitaudiksi, mutta muita syöpiä välttämättä ei.

Palomiesten korkean syöpäriski asettaa haasteita myös palomiesten terveyden seurannan osalta. Palomiesten altistumista syöpävaarallisille ai-

⁹ Näihin kuuluvat muun muassa keskushermoston syövät, aivosyöpä, ruoansulatuselimistön ja ruoansulatuskanavan syövät (esim. suusyöpä, kurkkusyöpä, haimasyöpä, maksasyöpä, peräsuolen syöpä tai paksusuolen syöpä), luusyövät, hematopieettiset syövät (esim. leukemia tai multipeli myelooma), hengityselimistön syövät (esim. keuhkosyöpä tai mesotelioma), imusuoniston syöpä (Hodgkinin lymfooma tai non-Hodgkin-lymfooma), lisääntymiselinten syövät (esim. eturauhassyöpä, kivessyöpä tai munasarjasyöpä), rintasyöpä, ihosyöpä (esim. pahanlaatuinen melanooma) sekä virtsaelinten syövät (esim. virtsarakon tai virtsanjohtimen syöpä tai munuaissyöpä).

¹⁰ Ammattitautilaki, 1988/1343, 1 §

¹¹ Tapaturmavakuutuslaki 64 §

¹² C34.1 keuhkon ylälohkon tai sen keuhkoputken syöpä

¹³ C34 keuhkoputken ja/tai keuhkon syöpä

Pohjoismaiden neuvosto

A 1677/välfärd

Tekijä(t):
Vapaa Pohjola

Käsittelijä:
Hyvinvointivaliokunta

Dnro 16-00042-2

neille tulisi seurata säännöllisesti esimerkiksi mittaamalla virtsasta tiettyjä myrkkyjämiä.¹⁴ Myös palomiesten terveydentilan muutoksia tulee seurata, jotta mahdollinen syöpä voidaan diagnosoida varhaisessa vaiheessa ja toipumisennuste on parempi. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota syöpävaarallisille aineille altistumisen vähentämiseen: kuten peseytymiseen palokeikan jälkeen, käsien pesemiseen, palopukujen huoltamiseen ja säilyttämiseen ynnä muuhun.¹⁵

Helsingissä 25. tammikuuta 2016

Ari Jalonen (ps.)

Arja Juvonen (ps)

Jan-Erik Messmann (DF)

Juho Eerola (ps.)

Laura Huhtasaari (ps.)

Liselott Blixt (DF)

Mikkel Dencker (DF)

Pohjoismaiden neuvosto

A 1677/välfärd

Tekijä(t):

Vapaa Pohjola

Käsittelijä:

Hyvinvointivaliokunta

Dnro 16-00042-2

¹⁴ Esimerkiksi 1-hydroksipyreeni ja 2-naftoli

¹⁵ Ihon kautta altistuminen on vaarallisempaa, ja tulipalon jälkeen noki pitää puhdistaa huolellisesti iholta ja työvaatteet tulee pestä. Oikean varustuksen avulla voidaan vähentää ihoaltistusta.